Avrupa’nın kuzeyine doğru yaşama koşulları zorlaşır. Sanayi Devrimine kadar, yaşamını sürdürmek çetin bir mücadele gerektiriyordu. Nesillerdir orada yetişmiş olanlar dışında oraya gelenlerin orada kalmak için pek nedenleri yoktur; aksine oradan bir an önce uzaklaşmak için güçlü güdüleri vardır. Bu koşullarda, Avrupa’nın kuzeyinde yaşayan germenik kökenli insanlar ırk olarak oldukça saf kalmışlardır.

Bizim yaşadığımız bölgenin, en azından tarımın burada ortaya çıkışından bu yana on küsur bin yıldır geleni eksik olmaz; gelende sürülmeden kovulmadan kolay kolay ayrılmaz. Tam bir ırklar karmaşasıdır. Bu karmaşa farklı ırklardan insanların birbirlerine karışmadan yan yana yaşamaları biçiminde değildir. Bu karmaşa her birimizin genlerinde vardır. Bizim yaşadığımız bölgede, grupların ırksal özellikleri ayırt edici değildir, kültürel özellikleridir ayrışmaya temel olan sabitlikler.

Çoğunun Kürt olduğunu bilmeden, hep Kürtlerle birlikte yaşadım ömrüm boyunca. Kürt kültürü çok renkli ve zengindir. Dünya’da daha çok Kürt olsun diye düşünmüşümdür sık sık. Kürtlere, Kürt kültürüne karşı hiç bir düşmanlık beslemiyorum; hissettiğim yalnızca sıcaklık ve dostluktur.

Bizim yaşadığımız bölgede, bir kültür diğerinden kolay kolay ayrılamaz. Kürt kültürü yalnızca diliyle, gelenekleriyle o kültürün taşıyıcılarının kültürü değildir, hepimizin kültürünün olmazsa olmaz bir parçasıdır.

* * *

Coğrafi bir bölgede örgütü devlet olan topluma millet denildiği anımsanırsa sosyalistlerin yani toplumcuların genel olarak milliyetçilikle bir sorunu olmadığı gibi, temel eğilimlerinin milliyetçi olduğu gün gibi ortaya çıkar.

Milliyetçiliğe sosyalistler, aynı milletten küçük egemen bir grubun o milleti oluşturanların neredeyse tümüne karşılık gelen büyük kesimini tahakkümleri altına alıp sömürmelerini meşrulaştırmaya yaradığı zaman -bu çarpıtılmış kullanımından dolayı- karşı çıkar. Bu çarpık

kullanımının milliyetçiliğin bizzat kendisi olduğu konusunda sabit fikirlilik eden bazı sosyalistler, milliyetçiliğe toptan karşı oldu.

Milliyetçiliğin varolan koşullarda sosyalistliğe özsel olması ile milliyetçiliğe karşı olmanın yarattığı us yarılımı, bir yandan bunun etkisinde kalan sosyalistlerin zihninin karışık olmasına diğer yandansa sosyalistlerin birbirleriyle cepheleşmesine yol açtı, açar.

* * *

Düzenlenmemiş sermayeci süreçlerin bir "görülmez el" varmış da düzeni o sağlıyormuş gibi kendiliğinden düzen sağladığı bir hüsnü kuruntudur. Düzenlemeye gidilmediğinde dışarıdan bir müdahale olmadan kendiliğinden çıka çıka sürekli kargaşa çıkar.

Sosyalizm, düzen getirir; güvenin, refahın, huzurun, gelişimin düzenlenmesidir. Sosyalizmde kendiliğinden kargaşa çıkmaz. Ancak, dünyada sermayecilik hüküm sürdükçe sosyalist olmuş bölge, sürekli saldırı altında kalır. Sosyalizm kendisi kargaşa üretmese de dışarıdan durmaksızın kargaşa çıkarmak için müdahalelere maruz kalır.

* * *

Sermayeci ussallığa uygun olmayan, yani emeği sömürülmek üzere çalışıp bunu mükemmel bir şeymiş gibi görmeyen, sermayeci süreçlerin işlemesinde arıza çıkaran insanlar, sermayeci koşullarda aşağılanır, yaşama olanakları daralır.

Sosyalizm, ancak doğayla, insanlarla ve kültürlerle uyumlu olduğunca düzeni sağlar. Bunun için de her türlü ayrımcılığı eler.

Birinde ayrımcılık yapılması, diğerinde ayrımcılığın elenmesi, sermayecilik ile sosyalizm arasındaki bir farktır ama talidir. Başka bir deyişle talidir ama uygulamanın sonucu olarak ortaya çıkan ayırt edici bir farktır.

Sosyalist bir düzenin kurulamaması ya da kurulduysa sürekli saldırı sonucu yıkılması halinde

sosyalistler ayrımcılık konusundaki farka vurgu yaparlar. Sermayecilikte şu ya da bu insan grubuna nasıl ayrımcılık yapıldığını gösterirler. Buna karşı sermayeci yanıt, uyumsuz insan türlerini, bir kimlik ile tanımlayıp bu kimlik üzerinden kurulmuş haklar aracılığıyla sermayeci ilişkilere uygun hale getirmeye çalışmaktır.

Kadın hakları, eşcinsel hakları, şu ya da bu etnisiteye yönelik haklar, dar sermayeci ilişki kalıplarına uymayan kadını, eşcinseli, şu ya da bu etnisiteden insanı, farklı biçimde çerçeveleyip sermayeci süreçlere adapte etmeye yarar. Bizzat tanımı gereği kaçınılmaz olarak ayrımcı olduğu açık olsa bile bu hakların ayrımcılığa karşı geliştirildiği düşündürülmeye çalışılır.

Güya sosyalistin, görevinin -ayrımcılığa karşıymış gibi gözüken ama has ayrımcı olan- hakları saptayıp savunma olduğunu düşünmesi, sermayeci süreçlerde çıkan aksaklıkları saptayıp yamama görevini yüklenmesidir. Bu durum umudunu kesmiş eski sosyalistin, sermayeci ilişkiler içinde kendine yer bulmasından başka bir şey değildir.

* * *

Kürtler, yoğun olarak yaşadıkları bölgede padişahlık döneminden beri geniş bir özerkliğe sahiptir. Ancak bu özerklik, Kürtleri Türkiye'nin geri kalanından toplumsal olarak yalıtıp şeyh, şıh, ağa, bey olarak küçük bir Kürt grubun diğer Kürtler üzerindeki tahakkümü anlamına geldi. Diğer Kürtler üzerinde tahakkümü bulunan egemen Kürtler, Kürtlerin Türkiye'nin ve dünyanın kalanındaki tahakküm ilişkilerine entegrasyonunda aracı oldular.

Kürtler arasındaki tahakküm ilişkileri, sermayecilik dışı feodal denilebilecek türdendi. 1980'den sonra o bölgenin kentleşmesinin zorunlu hale gelmesi, feodal ilişkilerin sürdürülmesini olanaksızlaştıracak bir süreci başlattı.

Kürtlerin Kürtler tarafından tahakküm altına alınması durumunu muhafaza ederek Türkiye'nin genelinden şu ya da bu biçimde toplumsal olarak yalıtılmış kentsel bir Kürt varlığı oluşturma eğilimi doğdu. Bu durum, bir yandan -en azından başlangıçta sosyalizan

öğeler taşıyan- Kürtçülüğün, diğer yandan “İslam”cılığın gelişmesi biçiminde kendini gösterdi ve nihayetinde Kürtçülük ve “İslam”cılığın bir sentezinin oluşacağı umuluyor gibiydi.

* * *

Türkiye’de sosyalistler, kentsel Kürt toplumsal varlığının oluşmaya başlamasından önce feodal ilişkiler içindeki Kürt varlığını 1960’ların sonu 1970’lerin başında saptayıp deklare ettiler ve bu yüzden başlarına gelmeyen kalmadı.

Sosyalist bilimsel birikim, henüz gelişmemiş olanı önceden isabetli biçimde tahmin etmelerini sağlayacak çözümleme yöntemlerini sağlasa da her şey yaşanıp bittikten sonra geriye dönüp o dönemlerde yapılmış olanları yargılamak haksızlık olur. Yine de söylemeden edemeyeceğim ki çözümlemeleri deklare etmektense bu çözümlemeler sonucunda elde edilenler kullanılarak ne yapılması gerektiği saptanıp ona göre deklarasyonlar yapılması ve politikalar uygulanması daha uygun olurdu.

* * *

1980’den bu yana sosyalistlerin neredeyse koşulsuz desteğiyle, Kürtlerin yaşama koşulları iyileşti ve olanakları arttı. Yaşama koşulları daha da iyileşmeli ve olanakları daha da artmalı; buna karşı diyecek bir şey yok. Ancak görmezlikten gelemeyiz ki 1980’lerden bu yana çarpık bir milliyetçilik olarak Kürtçülüğün her ilerlemesi Türkiye’de çalışan sınıfın siyaseten gerilemesi pahasına oldu.

Türkiye’de çalışanların genelinin zorlu mücadelelerle kazandıkları, Kürtçülerin pazarlık masasında bıraktıkları ödünler oluverdiler.

Çalışanların yaşama koşullarını iyileştirmek için birliği sağlayıp direnişe geçtikleri her dönemden sonra, bu direnişle kazanılanlardan fazlası masada Kürtçüler kazanım sağlasın diye bırakıldı.

Geldiğimiz nokta ortada.

* * *

Acele çözüm bekleyen sorunlara bir yandan palyatif çözümler bulurken diğer yandan da düzenliliğini saptayıp bir daha acele çözüm bulma durumunda kalmamanın koşulları geliştirilmelidir. Siyasetin belirleyici özelliği, aceleyle -hep bir öncekiyle neredeyse aynı olan- palyatif çözümler geliştirme sözde yeteneği değildir, sorunları kalıcı olarak çözme yeteneğidir.

Türkiye'de sosyalistlik, çalışanların her türlü ayrımcılığa karşı çıkışını sonuç alıcı siyasetlere dönüştürürken bundan sonra Kürtçülük, sosyalistlerin bırakın merkezi sorunu olmayı, periferisinde bile yer alamaz. Aynı şey feministlik, eşcinsel hakları ve benzeri çarpık ayrımcı hak arayışları için de geçerlidir. Dayanışmacı bir akılla tek tek kimlikler için ayrık ayrık verilen mücadele ayrımcılığa dayalı tahakküm ve sömürüyü ancak derinleştirebilir ve hep dağılmaya eğilimlidir. Ayrımcılığa karşı tek tek kimliklerden bağımsız toptan sosyalist mücadele ise başarıya ulaştıkça tek tek kimliklere dayalı sorunların hepsini birden, birlik içinde eritip yok eder.

